

Death Comes as the End

Agatha Christie

Reservata Death Comes as the End Copyright © 1944 Agatha Christie Limited.
All rights reserved.

AGATHA CHRISTIE and the Agatha Christie Signature
are registered trade marks of Agatha Christie Limited
in the UK and elsewhere. All rights reserved.

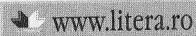
www.agathachristie.com

Editura Litera

O.P. 53; C.P. 212, sector 4, București, România
tel.: 021 319 6390; 031 425 1619; 0752 548 372
e-mail: comenzi@litera.ro

Ne puteți vizita pe

Moartea vine ca un sfârșit

Agatha Christie

Copyright © 2019 Agatha Christie Limited
pentru versiunea în limba română
Toate drepturile rezervate

Editor: Vidrașcu și fiii

Redactori: Ștefania Mihăilescu, Olimpia Novicov

Copertă: Alex Eser

Tehnoredactare și prepress: Ofelia Coșman

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CHRISTIE, AGATHA

Moartea vine ca un sfârșit / Agatha Christie;
trad.: Lidia Grădinaru. - București: Litera, 2019
ISBN 978-606-33-4072-7

I. Grădinaru, Lidia (trad.)

821.111-312.4=135.1

Agatha Christie

MOARTEA VINE CA UN SFÂRȘIT

Traducere din limba engleză de
LIDIA GRĂDINARU

București
2019

CUPRINS

<i>Nota autoarei</i>	7
Partea întâi. Inundațiile	9
I. A doua lună a inundațiilor, ziua a 20-a	11
II. A treia lună a inundațiilor, ziua a 4-a	25
III. A treia lună a inundațiilor, ziua a 14-a.....	36
IV. A treia lună a inundațiilor, ziua a 15-a.....	45
V. A patra lună a inundațiilor, ziua a 5-a.....	54
Partea a doua. Iarna	63
VI. Prima lună de iarnă, ziua a 4-a.....	65
VII. Prima lună de iarnă, ziua a 5-a.....	75
VIII. A doua lună de iarnă, ziua a 10-a	83
IX. A patra lună de iarnă, ziua a 6-a	102
Partea a treia. Vara	115
X. Prima lună de vară, ziua a 11-a.....	117
XI. Prima lună de vară, ziua a 12-a.....	134
XII. Prima lună de vară, ziua a 23-a.....	141
XIII. Prima lună de vară, ziua a 25-a.....	148
XIV. Prima lună de vară, ziua a 30-a.....	162
XV. A doua lună de vară, ziua 1	173
XVI. A doua lună de vară, ziua a 10-a.....	205
XVII. A doua lună de vară, ziua a 15-a.....	216
XVIII. A doua lună de vară, ziua a 16-a.....	234
XIX. A doua lună de vară, ziua a 17-a.....	245
<i>Despre autoare</i>	269

I

A DOUA LUNĂ A INUNDAȚIILOR ZIUA A 20-A

Renisenb stătea în picioare și privea Nilul.

Din depărtare, răzbăteau vag până la ea glasurile ridicate ale fraților săi, Yahmose și Sobek, prinși într-o dispută cu privire la necesitatea întăririi digului într-un anumit loc. Vocea lui Sobek era puternică și îndrăzneață ca întotdeauna. El avea obiceiul să-și expună ideile cu mare siguranță. Glasul lui Yahmose era scăzut și avea o nuanță de nemulțumire, exprimând nesiguranță și îngrijorare. Yahmose era în permanență temător cu privire la un lucru sau altul. El era fiul cel mai mare și, în timpul absenței tatălui lor, plecat pentru a vizita proprietățile din nord, conducerea plantațiilor îi era încredințată, într-o oarecare măsură, lui. Yahmose era încet, prudent și înclinat să vadă greutățile chiar și dacă nu existau. Era un bărbat robust, cu mișcări domoale, fără nimic din vioiciunea și siguranța lui Sobek.

Încă din fragedă copilărie, Renisenb își amintea de acești doi frați înfruntându-se exact pe același ton, ca acum. Faptul acesta îi dădu brusc un sentiment de siguranță... Era din nou acasă. Da, revede acasă...

Totuși, aruncându-și încă o dată privirea peste apa gălbuiie și strălucitoare, răzvrătirea și durerea

ii reînviară. Khay, Tânărul ei soț, era mort... Khay, cu fața lui surâzătoare și cu umerii puternici. Khay era cu Osiris, în împăratia morții... Iar ea, Renisenb, soția lui iubită, rămăsese îndurerată. Fuseseră împreună opt ani – o luase pe când era aproape o copilă –, iar acum se întorsese văduvă, însotită de copilul lui Khay, Teti, în casa părintească.

În momentele acestea, însă, i se părea că n-a fost niciodată plecată...

Binecuvântă acest gând...

Va încerca să uite toți acești opt ani, atât de încărcați de fericire fără griji și atât de brutal sfâșiați de pierdere și suferință.

Da, să-i uite, să-i alunge din minte. Să redevină Renisenb, fiica preotului Ka, Imhotep, o fată zburdalnică, nepăsătoare. Dragostea aceasta a soțului și a fratelui fusese un lucru crud, care o păcălise cu dulceața lui. Își amintea umerii puternici, bronzați, ai lui Khay, gura lui surâzătoare... Acum Khay era îmbălsămat, înfășurat în bandaje, protejat de amulete în călătoria lui spre tărâmul celălalt. De acum încolo, niciodată pe această lume, Khay nu o să mai călătorească pe Nil, nu o să mai prindă pește și nu o să mai râdă în soare în timp ce ea, așezată în barcă cu micuța Teti în poală, ii zâmbea la rândul ei...

Renisenb se gândi: „N-am să mă mai gândesc la asta. S-a terminat! Sunt acasă. Totul e la fel ca înainte. Și eu am să fiu, în curând, aceeași. Totul va fi ca înainte. Teti deja a uitat. Se joacă și râde cu ceilalți copii“.

Renisenb se întoarse brusc și o luă înapoi către casă, trecând pe lângă niște măgari cu spinările încărcate care erau mânați către malul fluviului.

Trecu printre hambare și acareturi și intră pe poartă, în curte. Era foarte plăcut în curte. Aveau un lac artificial înconjurat de oleandri înfloriți și iasomie, umbrit de smochini. Teti și cu ceilalți copii se jucau acum, glasurile lor înăltându-se ascuțite și limpezi. Intrau și ieșeau în fugă din micul pavilion amplasat pe o parte a lacului. Renisenb observă că Teti se juca cu un leu de lemn a cărui gură se deschidea și se închidea când trăgeai de o sfoară, o jucărie pe care ea însăși o iubise când era copil. Se gândi din nou, mulțumită: „Sunt iar acasă...“ Aici nimic nu se schimbase, totul era cum fusesese. Aici viața era sigură, constantă, fără schimbări, Teti era acum copilul, iar ea una dintre multele mame închise între pereții casei, dar cadrul, esența lucrurilor rămăseseră neschimbată.

O mină scăpată de unul dintre copii se rostogoli la picioarele, iar ea o ridică și i-o aruncă înapoi, râzând.

Renisenb își continuă drumul spre veranda sprijinită de coloane viu colorate și pătrunse în casă, trecând prin marea încăpere centrală cu friza sa pictată cu lotuși și maci, și mergând mai departe ajunse în capătul casei unde erau camerele femeilor.

Glasuri ridicate îi izbiră auzul și se opri din nou, savurând cu placere vechile, familiarele ecouri. Satipy și Kait – înfruntându-se ca de obicei! Acest bine cunoscut ton al glasului lui Satipy, ascuțit, dominator și războinic! Satipy era soția fratelui său, Yahmose, o femeie înaltă, energetică, rea de gură, arătoasă într-un fel impozant. Ea stabilea veșnic regulile, asuprea servitorii găsind peste tot greșeli și obligându-i să facă lucruri imposibile, prin forță

puternică a ocărilor și a personalității sale. Toți se temeau de limba ei și se grăbeau să-i îndeplinească ordinele. Însuși Yahmose avea o mare admirație pentru hotărâta, curajoasa lui soție, într-atât încât se lăsa brufultuluit de ea într-un mod care, nu o dată, o înfuriase pe Renisenb.

La răstimpuri, în pauzele dintre frazele ascuțite ale lui Satipy, se auzea vocea liniștită, încăpătânată a lui Kait. Kait era o femeie masivă, cu o figură banală, soția chipeșului și veselului Sobek. Le era devotată cu trup și suflet copiilor ei, arareori se gândeau sau vorbeau despre altceva. În certurile zilnice dintre ea și cumnata își susținea punctul de vedere prin simplul truc al repetării a ceea ce spuse se la început, cu o îndărătnicie liniștită, constantă. Nu manifesta nici enervare, nici pasiune, și niciodată nu lua în seamă un alt punct de vedere decât al ei. Sobek era foarte atașat de soția sa și-i vorbea deschis despre toate, mulțumit de priceperea cu care părea că-l ascultă, scoțând sunete de aprobare sau dezaprobată, menite să-l liniștească, neamintindu-și de nimic supărător mai târziu, pentru că, de fapt, mintea ei era tot timpul preocupată cu cine știe ce problemă legată de copii.

— E o insultă, asta e! strigă Satipy. Dacă Yahmose ar fi avut curaj măcar cât un șoarece n-ar fi suportat nici o secundă așa ceva! Cine are grija de toate aici când Imhotep e plecat? Yahmose! și ca soție a lui Yahmose, eu ar trebui să am primul cuvânt în alegerea rogojinilor și pernelor țesute. Sclava asta neagră, cât un hipopotam, ar trebui să fie...

Voce grea, profundă, a lui Kait interveni:

— Nu, nu, micuța mea, nu mâncă părul păpușii. Uite, ai aici ceva mai bun... Dulce... Ah, ce bun...

— Cât despre tine, Kait, n-ai nici un pic de polițe, nici măcar nu mă asculti... Nu răspunzi... ai niște maniere înfiorătoare.

— Perna albastră a fost întotdeauna a mea... Ah, uită-te la micuța Ankh... Încearcă să meargă...

— Ești la fel de proastă ca și copiii tăi, Kait, și asta spune mult! Dar să nu crezi că prin asta ai să scapi. Voi avea drepturile mele, să știi!

Renisenb tresări la auzul unor pași în spatele ei. Se întoarse repede, cu vechiul și familiarul sentiment de antipatie la vederea bătrânei Henet, stând în fața sa.

Fața slabă a lui Henet era strâmbată în acel obișnuit zâmbet pe jumătate linguisitor.

— Cred că-ți spui că lucrurile nu s-au schimbat prea mult, Renisenb. Nu știu cum putem suporta, cu toții, limba ascuțită a lui Satipy! Desigur, Kait poate să-i răspundă. Dar nu toți avem norocul asta! Eu îmi cunosc locul, aşa sper... și ii sunt foarte recunoscătoare tatălui tău că mi-a oferit un acooperiș, m-a hrănит și m-a îmbrăcat. Ah, tatăl tău e un om bun. La rândul meu, am încercat întotdeauna să fac tot ce pot. Muncesc întruna, dând o mână de ajutor își și colo, fără să aştept mulțumiri sau recunoștință. Dacă ar fi trăit scumpa ta mamă, ar fi fost altfel. Ea mă aprecia. Eram ca două surori! Era o femeie frumoasă. Ei bine, mi-am făcut datoria și mi-am îndeplinit promisiunea față de ea. „Ai grija de copii, Henet“, mi-a spus pe patul de moarte. și eu m-am ținut de cuvânt. Am trudit pentru voi toți fără să pretind mulțumiri. Nici nu le-am pretins,

nici nu le-am primit! „E doar bătrâna Henet“, spune lumea, „ea nu contează“. Nimeni nu se gândește la mine. De ce ar face-o? Eu doar încerc să fiu de folos, asta-i tot.

Alunecă precum un tipar pe sub brațul lui Renisenb și intră în camera alăturată.

– Cât privește pernele aceleia, iartă-mă, Satipy, dar s-a întâmplat să-l aud pe Sobek spunând...

Renisenb porni mai departe. Vechea ei antipatie față de Henet se redeșteptă. Ciudat, dar niciunul dintre ei n-o putea suferi! Și asta din pricina glasului ei plângăreț, a permanentei autocompătimiri și a plăcerii răutăcioase cu care punea paie pe foc în cazul certurilor.

„Ei și?“, se gândi Renisenb, „de ce nu?“ Poate era modul ei de a se distra. Viața ei era monotonă... Și era adevărat că muncea ca un hamal și că nimeni nu-i era recunoscător. Nici nu puteai să-i fii recunoscător lui Henet... Își scotea în evidență meritele cu atâta insistență încât îți pierdea cheful să-i mai spui un cuvânt drăguț.

Henet, se gândi Renisenb, era unul dintre acei oameni sortiți să fie devotați altora și să n-aibă pe nimeni devotat lor. Ca înfățișare era neatrăgătoare și tot atât de proastă, deși întotdeauna era la curent cu tot ceea ce se întâmpla. Felul ei de a păși fără zgomot, auzul ascuțit și ochii permanent iscuditori făceau ca nimic să nu rămână multă vreme un secret pentru ea. Uneori păstra pentru ea cele aflate, alteori le strecu în șoaptă unuia sau altuia dintre cei din casă și se retrăgea în umbră, urmărind cu satisfacție efectul bârfelor sale.

Nu o dată, cei din casă îi ceruseră lui Imhotep să-o alunge pe Henet, dar acesta nici nu voise să audă. Era poate singura persoană care o plăcea; iar ea îi răsplătea protecția cu un devotament atât de exagerat, încât restul familiei îl considera dezgustător.

Renisenb rămase o clipă nehotărâtă, ascultând disputa tot mai înfierbântată a cumnatelor sale, alimentată și de intervenția lui Henet, apoi o porni agale către mica încăpere în care bunica ei, Esa, stătea singură, îngrijită doar de două mici sclave negre. Acum era ocupată cu cercetarea unor bucăți de pânză pe care i le arătau, iar ea le bruftulua în felul ei caracteristic, prietenește.

Da, totul era neschimbat. Renisenb stătea neobservată, ascultând. Bătrâna Esa se împuținase nițel, asta era tot. Dar vocea îi rămăsese aceeași, iar lucrurile pe care le spunea erau aceleași, aproape cuvânt cu cuvânt, ca acelea pe care Renisenb își amintea că le auzise și în urmă cu opt ani, când părăsise casa...

Renisenb se strecu către afară. Nici bătrâna, nici cele două mici sclave n-o observaseră. Pentru o clipă, se opri în fața ușii deschise de la bucătărie. O izbi un miros de rațe fripte și larma vocilor și a râsetelor; pe masă, o grămadă de legume își aştepta rândul la gătit.

Renisenb rămase nemîscată, cu ochii închiși pe jumătate. Din locul acela putea auzi tot ce se petrece în casă. Diferitele zgomote dinspre bucătărie, vocea înaltă, stridentă a bătrânilor Esa, timbrul ascuțit al lui Satipy și, foarte slab, contralto-ul mai profund, persistent al lui Kait. O amestecătură de voci feminine care discutau, râdeau, se plângneau, bombăneau, exclamau...

Dintr-o dată, Renisenb se simți sufocată de zarva femeilor. Femeile... Gălăgioasele, limbutele femei! O casă plină de femei... Veșnic agitate, veșnic în fierbere... Vorbările, certările, bârfitoare... N-aveai ce să le faci!

Iar Khay... Khay tacut și atent în barca lui, preocupați complet de peștele pe care trebuia să-l prindă cu ostia¹...

Nimic din amestecatura aceasta de glasuri, din zarva și agitația astă fără sfârșit nu putea avea vreodată cu el.

Renisenb ieși repede din nou în liniștea dogorioare de afară. Îl zări pe Sobek întorcându-se de pe plantații și, în depărtare, îl văzu pe Yahmose îndreptându-se către Mormânt.

Se răsuci și o porni în sus spre stâncile de calcar unde se afla Mormântul. Era Mormântul marelui nobil Meriptah, iar tatăl ei era preotul care se ocupa de întreținerea Mormântului. Toate proprietățile și pământurile făceau parte din moștenirea lăsată pentru întreținerea Mormântului.

Când tatăl său era plecat, îndatoririle de preot Ka erau preluate de fratele ei, Yahmose. După ce străbătu încet poteca abruptă, Renisenb ajunse la Mormânt și îl găsi pe Yahmose consultându-se cu Hori, omul de încredere și mâna dreaptă a tatălui său în conducerea și administrarea afacerilor, în cămăruța de piatră alăturată camerei ofrandelor.

Hori ținea pe genunchi un sul de papirus desfășurat și amândoi se uitau peste el.

¹ Unealtă de pescuit de forma unei furci care se înfige în corpul peștilor. (n.red.)

La apariția ei, Yahmose și Hori zâmbiră, iar ea se aşeză lângă aceștia, într-un petec de umbră. Renisenb fusese întotdeauna foarte atașată de fratele ei Yahmose. El era amabil și afectuos cu ea, și se purta bland și prietenos. Hori, de asemenea, manifestase întotdeauna o amabilitate sobră față de mica Renisenb și de multe ori îi reparase jucările. Când ea plecase de acasă, Hori era un Tânăr sobru și liniștit, cu mâini sensibile și îndemânatrice. Renisenb se gândi că deși părea mai matur, aproape că nu se schimbase deloc. Zâmbetul potolit cu care o întâmpină era același pe care-l cunoștea dintotdeauna. Yahmose și Hori socoteau cu glas scăzut:

- Șaptezeci și trei bani de orz cu Ipy cel Tânăr...

- În cazul asta, ies în total două sute treizeci de secără și o sută douăzeci de orz.

- Da, dar uite și prețul lemnului, iar cultura a fost plătită în ulei la Perhaa...

Continuă să discute între ei. Renisenb moțăia în murmurul plăcut al glasurilor care, parcă, veneau de departe.

Yahmose se ridică și-i înmână sulul de papirus lui Hori, apoi ieși.

Renisenb continua să stea învăluită în tăcerea aceea pașnică.

După care atinse sulul de papirus și întrebă:

- E de la tata?

Hori dădu din cap.

- Ce scrie? întrebă ea, curioasă.

Desfășură sulul și se uită la semnele care n-aveau nici un înțeles pentru ochii ei neștiutori.

Surâzând, Hori începu să citească peste umărul ei, urmărind cu degetul pe măsură ce citea. Scrisoarea

era concepută în stilul emfatic al scribilor profesioniști din Heracleopolis.
Respect pentru oameni și cărți

Slujitorul moșiei, Imhotep, slujitor al lui Ka, grăiește:

Fie ca sănătatea să-ți fie precum aceea a celui ce va trăi un milion de ani. Să te ajute zeul Herishaf, stăpânul Heracleopolisului și toți ceilalți zei. Zeul Ptah să-ți bucure inima ca unuia care va trăi mult. Fiul vorbește mamei sale, slujitorul lui Ka, mamei sale, Esa. Cum te simți, fericită și sănătoasă? Cum vă simți și voi, toți din casă? Yahmose, fiul meu, cum te simți, ești bine, sănătos? Îngrijește cât mai bine pământurile mele. Străduiește-te să scoți tot ce se poate de la ele, sapă pământul cu mâinile. Dacă ești harnic, mă voi ruga la zei pentru tine...

Renisenb râse:

– Bietul Yahmose! Sunt sigură că și-așa muncește destul.

Îndemnurile tatălui său i-l aduseră și mai viu în minte – stilul său pompos, ușor înfumurat, permanentele sale povețe și imbolduri...

Hori continuă:

Ai mare grija de fiul meu Ipy. Am auzit că e nemulțumit. De asemenea, vezi ca Satipy să se poarte bine cu Henet. Tine minte asta. Nu uita să-mi scrii despre în și ulei. Păzește-mi recoltele... Veghează la tot ce e al meu, căci îți

voi cere socoteală. Dacă plantațiile mele vor fi inundate, vai de tine și de Sobek.

– Tata a rămas exact cum îl știam, rosti Renisenb veselă, întotdeauna are impresia că nimic nu-i facut cum trebuie, dacă nu este el acasă.

Dădu drumul sulului de papirus și adăugă încetășor:

– *Totul e exact la fel...*

Hori nu răspunse. Scoase un sul de papirus și începu să scrie. Renisenb îl urmări, leneș, o vreme. Era prea mulțumită ca să simtă nevoiea vorbelor. După un timp rosti visătoare:

– Trebuie să fie interesant să știi cum se scrie pe papirus. Oare de ce nu învață toată lumea?

– Pentru că nu e nevoie.

– Poate că nu e nevoie, dar cred că ar fi plăcut.

– Crezi, Renisenb? Cu ce te-ar ajuta pe tine?

Renisenb se gândi câteva clipe, după care răspunse încetășor:

– Dacă mă întrebă așa, chiar că nu știu, Hori.

Hori spuse:

– În prezent, un ținut întins are nevoie doar de câțiva scribi, dar îmi imaginez că va veni o zi când vor fi armate de scribi în tot Egiptul.

– Ceea ce va fi foarte bine, răspunse Renisenb.

Hori rosti încet:

– Nu sunt aşa de convins.

– De ce nu ești convins?

– Pentru că, Renisenb, e atât de simplu și e o muncă atât de usoară să așterni pe papirus zece banițe de orez sau o sută de capete de vite, ori zece lanuri cu alac... Iar ceea ce e scris va ajunge să pară real,